

Abstrakt

Rozprawa doktorska „Materialna tożsamość ceramiki. Badania wokół fizycznej natury i kontekstów kulturowych szkliv popiołowych” jest opisem projektu, łączącego działania artystyczne z eksperymentami nad niekonwencjonalnymi źródłami surowców do szkliv popiołowych. W pracy pisemnej zarysowałam kontekst prowadzonych przeze mnie badań, zarówno w ujęciu kulturowym, jak i technologicznym.

Punktem wyjścia do uzasadnienia wyboru tematu jest przybliżenie zagadnień, związanych z niejasną pozycją ceramiki artystycznej, jako dziedziny, zawieszanej pomiędzy sztuką, a wzornictwem. Staram się dociec, czy i na jakich warunkach, możliwa jest ceramika, jako równorzędna dyscyplina sztuki. Stawiam hipotezę, że możliwość tę daje unikalny dział technologii tworzywa ceramicznego, jakim są szkliva popiołowe, które poprzez wyabstrahowanie surowca z jego przedstawiającej formy, pozwalają na zwrócenie uwagi na znaczenie, jakie ze sobą niesie poprzez skład chemiczny.

Wybór szczątków organicznych, zarówno pochodzenia roślinnego, jak i zwierzęcego, pociąga za sobą wiele problemów natury logistycznej, etycznej czy prawnej. Opisuję konteksty i charakter „przemiany ontologicznej” szczątków organizmów, jako następstwa śmierci i następujących po niej procesów i wraz ze zmianą ich tożsamości, otwierających pole do badania z perspektyw artystycznych.

Zachowując podział na królestwa, wynikający z systematyki biologicznej, opisuję kolejno przebieg obszernego, kilkuletniego eksperymentu, badającego nieopracowane źródła składników szkliv. Wraz z popartymi własnymi refleksjami i uzasadnieniami konkretnych wyborów, przedstawiam obserwacje i wnioski technologiczne, uzupełniając je wynikami analizy pierwiastkowej, wykonanej spektrometrem rentgenowskim. W rozdziale pierwszym przytaczam historię i okoliczności powstania szkliv popiołowych, jako pierwszych szkliv, stworzonych przez człowieka, opisuję przyjętą motywację i metody pracy, a następnie przechodzę kolejno od opracowań surowców roślinnych, których analizy zostały opublikowane przez autorytety w dziedzinie ceramiki, takich jak drewno oraz pozostałe części roślin, do nietypowych i niepoznanych, jak resztki i odpadki przetworzonych produktów spożywczych.

W kolejnych rozdziałach opisuję eksperymenty tworzenia szkliv, przeprowadzone na surowcach pozyskanych z grzybów, porostów, a następnie zwierzęcych szczątków – owadów, w szczególności pszczoł, oraz niewielkich kręgowców.

W osobnym rozdziale, czując się częścią badanego świata, stawiam siebie w centrum poszukiwań i przedstawiam wyniki eksperymentów na surowcach powiązanych ze mną symbolicznie i emocjonalnie, takich jak dokumenty firmowe i rozliczenia PIT, lekarstwa oraz tkanki własnego ciała.

W podsumowaniu wspominam także o przedmiotach i surowcach, których nie zdecydowałam się włączyć do eksperymentów i przetworzyć na szklivo ze względów ekonomicznych, symbolicznych oraz pod wpływem siły własnych emocji i przekonań, a także przedstawiam wnioski i refleksje po zakończonym projekcie, pokazując różnorodność i niepowtarzalność rezultatów.

W ostatnim rozdziale prezentuję sześć realizacji, poruszających wymienione zagadnienia i będących materialną odpowiedzią na postawione hipotezy, przygotowanych przy użyciu eksperymentalnych szkliv oraz program artystyczny łączący te realizacje, który zakłada dobrowolną rezygnację ze świadomych wyborów estetycznych, sprowadzając obiekty ceramiczne do indywidualnych nośników treści, zakodowanych w składniku szkliva. Wraz z realizacją w tworzywie podsumowuję wnioski, że spełnia ona założenia, dotyczące postawionych pytań o granice tworzywa ceramicznego, ze względu na źródła jego pochodzenia w organicznych surowcach a także, o niesamowitym potencjale do tworzenia szkliv, zawartym w badanych przeze mnie nietypowych składnikach, jakimi mogą być owady i szczątki zwierzęce.

